

Tillämpning av maxtaxa inom äldreomsorgen

Förslag den 7 mars 2002

Malin Krantz

<i>Tillämpning av maxtaxa inom äldreomsorgen</i>	<i>1</i>
<i>Reformens olika delar</i>	<i>4</i>
Begreppet hemtjänst	4
Högekostnadsskydd	4
Nationellt fastställt förbehållsbelopp	4
Avgiftsberäkning för funktionshindrade samt icke-pensionärer	5
Överklagande/Besvär	5
Ekonomiska konsekvenser	5
Kompensations statsbidrag	5
Förbehållsbelopp	5
<i>Förslag till beslut</i>	<i>6</i>
<i>Tillämpning /förutsättningar avgiftsdebitering</i>	<i>8</i>
<i>Inkomstbegreppet</i>	<i>8</i>
<i>Boendekostnad</i>	<i>9</i>
Sammanboende/makar syskon etc	9
<i>Matkostnad</i>	<i>9</i>
Matdistribution	10
<i>Förbehållsbelopp</i>	<i>10</i>
<i>Avgiftsutrymme</i>	<i>12</i>
<i>Avgifter</i>	<i>12</i>
Omsorgsavgift	12
Insatsnivåer (omsorgsavgift)	13
Beskrivning av omsorgsavgiftsuttag	14
Städavgift	14
Gästrum, Växelvårdsplats/korttidsvårdsplats	14
Larmavgift	14
<i>Avgiftstak</i>	<i>15</i>
<i>Jämkning av avgift</i>	<i>15</i>
<i>Korrigerings</i>	<i>15</i>
<i>Indexklausul</i>	<i>16</i>
Vad ingår i förbehållsbeloppet?	17

Bilagor

- Bilaga 1 Förbehållsbeloppets innehåll
- Bilaga 2 Konsekvenser av matprishöjning
- Bilaga 3 Exempel avgiftsdebitering
- Bilaga 4 Olika former av bidrag

Reformens olika delar

Föreliggande utredning är ett resultat av att Riksdagen har den 14 november år 2001 beslutat om maxtaxa (2000/01:149) gällande avgifter för vård och omsorg som skall träda i kraft den 1 juli år 2002. Inledningsvis redogörs översiktligt för reformens olika delar samt översiktligt om ekonomiska konsekvenser, följt av de förslag till beslut som Omsorgsnämnden har att fatta. Därefter följer principer för den praktiska tillämpningen av avgiftssystemets olika delar.

Reformen omfattar tre delar:

- Högkostnadsskydd
- Nationellt fastställt förbehållsbelopp
- Möjlighet till förvaltningsbesvär

Från och med den 1 januari 2003 införs också regler för enhetlig beräkning av avgiftsunderlag.

Regeringen har fastställt prisbasbeloppet för år 2002 enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring till 37 900 kr. Prisbasbeloppet justeras årligen.

Begreppet hemtjänst

Praktisk hjälp med hemmets skötsel samt distribution av färdiglagad mat. Vidare ingår i hemtjänstbegreppet även viss ledsagning respektive avlösning av anhörig.

Högekostnadsskydd

Ett högekostnadsskydd införs i socialtjänstlagen (2001:453) i form av en högsta avgift för insatser inom ramen för hemvård i ordinärt och särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård.

Avgiften per månad får uppgå till en tolfedel av 48 % av prisbasbeloppet (37 900 kr), vilket motsvarar 1 516 kronor/månad (2002 års prisnivå).

Nationellt fastställt förbehållsbelopp

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde skall ha rätt att behålla av sina egna medel innan avgift tas ut för hemvård, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård.

I socialtjänstlagen anges en lägsta nivå på minimibeloppet samt vilka levnadskostnader det angivna beloppet skall täcka. Detta belopp uppgår per månad till 4 087 kr för ensamstående, vilket motsvarar en tolfedel av 129,4 % av prisbasbeloppet och 3 424 kr för var och en av sammanlevande makar eller sambor, vilket motsvarar 108,4 % av prisbasbeloppet.

För närmare information om de poster som ingår i förbehållsbeloppet se under rubrik- ”Förbehållsbelopp” i utredningen.

Avgiftsberäkning för funktionshindrade samt icke-pensionärer

Enligt socialstyrelsens rekommendation skall yngre funktionshindrades förbehållsbelopp överstiga äldre omsorgstagares förbehållsbelopp med 10 %.

Detta gäller även icke-pensionärer.

Överklagande/Besvär

Taxans laglighet kan överklagas enligt kommunallagen.

Det införs en ny rätt att överklaga individuella avgiftsbeslut både vad det gäller laglighet och lämplighet genom förvaltningsbesvär enligt socialtjänstlagen.

Man kan överklaga:

- Avgiftens storlek
- Avgiftsförändring
- Beräkning av avgiftsunderlag och lägsta förbehållsbelopp

Ekonomiska konsekvenser

Avgiftsreformen leder till minskade avgiftsintäkter för kommunerna. Merparten av avgiftsbortfallet beror på att det lagstadgade förbehållsbeloppet höjs. Det är mycket svårt att ge en helt rättvisande kostnadsbild för vad kommunernas intäktsbortfall kommer att bli genom reformen, då det finns många faktorer som påverkar som exempelvis pensionsförändringar samt vilken inkomstutvecklingen ser ut för omsorgstagarna. För att exakt kunna se vad intäktsbortfallet blir för Tanums kommun krävs en taxesimulering där de nya reglerna läggs in i datasystemet. Detta kan först göras när tillämpningsreglerna är fastställda av omsorgsnämnden och kommunfullmäktige.

Skillnaden mellan dagens avgiftssystem och maxtaxan innebär att kommunen inte kommer att korrigera/jämka avgiften för mat för personer med särskilt boende. Ett fåtal omsorgstagare med mycket låg pension och ingen förmögenhet kommer genom detta att få otillräckliga medel för sin försörjning.

Kompensations statsbidrag

För genomförande av reformen ersätts kommunerna med 775 mkr år 2002 och med 900 mkr år 2003. År 2004 höjs nivån på det generella statsbidraget till kommunerna med sammanlagt 1 070 mkr.

<i>Mkr</i>	År 2002	År 2003	År 2004
Förbehållsbelopp	650	650	820
Högekostnadsskydd	125	250	250
Summa	775	900	1 070
Kronor /invånare	87	101	120
Tanums kommun (12 105 invånare)	1,05	1,2	1,45

Förslag till beslut

Nämnden föreslås besluta:

att förbehållsbeloppet inom äldreomsorgen (ordinärt och särskilt boende) fastställs till det i socialtjänstlagen angivna minimibeloppet: 129,4 % per år av prisbasbeloppet för ensamstående. För var och en av sammanlevande makar eller sambor fastställs förbehållsbeloppet till 108,4% per år. Förbehållsbeloppet justeras av kommunen i samband med förändringar i prisbasbeloppets nivå. Tillämpning av nytt förbehållsbelopp sker från och med den 1 juli 2002.

att förbehållsbeloppet sänks med motsvarande kostnad för TV-avgift, hushållsel och hemförsäkring i särskilt boende, då dessa poster tillhandahålls kostnadsfritt för omsorgstagare i särskilt boende. Boende med personliga hyreskontrakt avgiftsberäknas som ordinärt boende.

att förbehållsbeloppet fastställs till 140% av prisbasbeloppet per år för yngre ensamstående personer med funktionshinder och icke-pensionärer, samt 120% av prisbasbeloppet per år för sammanlevande makar eller sambos. Det högre förbehållsbeloppet motiveras av yngre funktionshindrades och icke-pensionärens behov av medel för att ge möjlighet till bosättning, familjebildning etc. Förbehållsbeloppet justeras av kommunen i samband med förändringar i prisbasbeloppets nivå. Tillämpning av nytt förbehållsbelopp sker från och med den 1 juli 2002.

att i de fall brukaren har inkomst av tjänst kombinerat med pension beräknas avgiften med förhöjt förbehållsbelopp enligt regler för icke-pensionärer.

att omsorgsavgiften fastställs till 0 kr om beräkning av avgift redovisar negativt resultat (underskott).

att frånvaroavdrag görs först efter sjunde frånvarodagen. Avdrag görs då från den dag då frånvaron påbörjades. Avdraget sker på efterföljande månads faktura.

att hänsyn tas till dubbel hyreskostnad och bostadskostnad vid eget hus vid beräkning av avgift under en period av högst **tre** månader.

att i de fall då bostadstillägg ännu ej är fastställt vid avgiftsberäkning får kommunen räkna ut ett tillfälligt bostadsbidrag och bostadstillägg vid inkomstberäkningen, oavsett om den enskilde söker sådana bidrag eller inte. Eventuell justering görs sedan retroaktivt i samband med att bostadstillägg betalas ut retroaktivt från försäkringskassan.

att i de fall då brukare underlåter att lämna in ekonomiskt underlag för beräkning av avgift skickas påminnelse ut vid två tillfällen. Därefter fastställs omsorgsavgift till 1 516 kr/månad i avvaktan på att inkomstunderlag inkommer. Avgiften justeras sedan retroaktivt.

att i de fall brukaren har utländsk pension omräknas denna till gällande svensk valuta enligt uppgift från skattemyndigheten. Skatt dras enligt tabell.

att boendekostnaden för privata bostäder beräknas med hjälp av Försäkringskassans boendekostnadsschablon. Anser omsorgstagaren att hans/hennes boendekostnad är högre än schablonbeloppet skall faktisk boendekostnad styrkas med kvitton.

att avgift för omsorgstagare som vistas tillfälligt i kommunen (b 1 a sommarboende) tas ut enligt den avgift som omsorgstagaren har i sin hemkommun.

att matavgiften i särskilt boende höjs från 1 932 kr per månad till 2 250 kr per månad samt att översyn sker av alla avgifter inom äldreomsorgen för att avrapporteras i november.

Tillämpning /förutsättningar avgiftsdebitering

I denna utredning redovisas Tanums kommuns tillämpning av den reform som riksdagen beslutade om den 14 november år 2001.

För att kunna fastställa vilka avgifter omsorgstagaren skall betala måste vissa förutsättningar uppfyllas. Uppgifter om inkomster och bostadskostnad måste lämnas in och omsorgstagarens minimibelopp, även kallat *förbehållsbelopp* skall fastställas. Därefter fastslås det avgiftsutrymme som den enskilde har för att betala sin omsorgavgift. Omsorgsavgiften kan maximalt bli 1 516 kronor i 2002 års penningvärde, då reformen har gett ett *högkostnadsskydd*. Förutsättningarna för avgiftsdebitering presenteras enligt samma struktur som beräkningen av avgiftsutrymme:

<i>Förutsättning</i>	<i>Rubrik</i>
+Inkomster efter skatt	Inkomstbegreppet
+Bidrag (bostadstillägg)	Inkomstbegreppet
+Nettoränta	Inkomstbegreppet
-boendekostnad	Boendekostnad
-Matkostnad	Matkostnad
-Förbehållsbelopp (schablon)	Förbehållsbelopp
- <u>Individuellt tillägg</u>	Förbehållsbelopp
=Avgiftsutrymme	Avgiftsutrymme

Avgifter

Avgifter

Inkomstbegreppet

För att kunna fastställa hur stora avgifter för äldreomsorg kommunen har rätt att ta ut (avgiftsutrymme) måste man veta den enskildes totala inkomst. Nedan anges de uppgifter som behövs för att räkna ut omsorgstagarens totala inkomster. Dessa uppgifter behövs för att kunna göra en skatteberäkning utifrån aktuella skatteregler. Nettoinkomsten ligger sedan till grund för beräkning av avgiftsutrymme.

Uppgifter:

• Inkomst av tjänst	Enligt senaste dekl
• Inkomst av pension	Aktuell
• Inkomst av kapital	Enligt senaste dekl
• Bostadstillägg/bidrag	Enligt Försäkringskassan
• Ev taxeringsvärde på fastighet	Enligt senaste dekl
• Ev förmögenhet	Enligt senaste dekl
• Skulder	Enligt senaste dekl
• Skuldräntor	Enligt senaste dekl

Uppgiftslämnare: Omsorgstagaren
Pensionsinstitut (Om möjligt)

Sammanboende/makar

Som makar/sammanboende räknas alla som bor i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande former. Andra som exempelvis syskon beräknas var för sig som ensamstående (annat synsätt är problematiskt juridiskt).

För sammanboende/makar gäller att inkomst räknas gemensamt för att sedan fördelas lika. Undantag är när den ena av makarna skall flytta in på särskilt boende, då räknas inkomsterna separat som om de är särboende. Om förfarandet innebär negativa konsekvenser för den kvarboende så finns det möjlighet till jämkning av avgifterna.

Boendekostnad

Vid beräkning av boendekostnad tillämpas Försäkringskassans boendekostnadsschablon. Anser omsorgstagaren att hans/hennes boendekostnad är högre än schablonbeloppet skall faktiskt kostnad styrkas med kvitton.

• Faktisk boende kostnad (hyra, låneräntor, uppvärmning, VA etc)	Aktuell
• Bostadens yta i kvm	Aktuell
• Bostadstillägg	Aktuell

Uppgiftslämnare: omsorgstagaren

Sammanboende/makar syskon etc

Boendekostnad delas lika.

Matkostnad

Den yttersta ramen för vilken matavgift kommunen kan ta ut är självkostnaden, vilket regleras i kommunallagen.

Kommunen har ingen skyldighet att jämka matavgiften även om den enskilde får ett lägre förbehållsbelopp än vad han/hon är berättigad att ha, då denna avgift regleras av kommunallagen (ingår ej i maxtaxan).

Om kommunen har högre matkostnad än 1 200 kr/månad (vilket Tanums kommun har i alla särskilda boenden) får matkostnaden antingen sänkas eller förbehållsbeloppet höjas med den del som överstiger 1 200 kr/månad. Det senare alternativet förordas.

Särskilt boende

Kostnad för mat i särskilt boende skall enligt föreliggande förslag uppgå till 2 250 kr/månad för ensamstående och 4 500 kr/månad för makar.

Ordinärt boende

Kostnad för mat i ordinärt boende godkänns med 1 200 kr/månad för ensamstående och 2 160 kr/månad för makar.

Matdistribution

35 kr/port om avgiftsutrymmet tillåter annars motsvarande vad avgiftsutrymmet tillåter. Omsorgstagaren skall förbehållas den fördyrande kostnad som matdistributionen innebär. Det totala förbehållsbeloppet för mat uppgår till 1 200 kronor i 2002 års prinsnivå. 480 kronor av detta avser middag. Den mat som omsorgstagaren får genom matdistribution betraktas som dagens middag (se tabell). Omsorgstagaren skall kompenseras i sitt individuella förbehållsbelopp för sin merkostnad som matdistributionen innebär enligt följande:

1 050	Kostnad matdistribution (35kr *30 dgr)
-480	Redan avsatt förbehållsbelopp för middag
<hr/>	
570	Kompensation individuellt tillägg förbehållsbelopp

Fördelning av Konsumentverkets norm för livsmedel 1 200 kr år 2002

Total kostnad 1 200 kr	Månad	Dag
Frukost 20 %	240	8
Lunch 30 %	360	12
Mellanmål 10 %	120	4
Middag 40 %	480	16
<hr/>		
100 %	1 200	40

Förbehållsbelopp

En individ som skall betala avgift för äldre- och handikappomsorg måste garanteras medel för personliga behov innan en avgift tas ut, detta kallas för förbehållsbelopp. Förbehållsbeloppet skall räcka till de kostnader den enskilde har efter att boende och mat är betalt.

Regeringen har fastställt prisbasbeloppet (PBB) för år 2002 enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring till 37 900 kr. Förbehållsbeloppet räknas ut som en procentsats av prisbasbeloppet.

Ensamstående
Särskilt boende

129,4 procent av PBB/år
(4 087 kr/månad år 2002)

Sammanboende
Särskilt boende

108,4 procent av PBB/år
(3 424 kr/mån år 2002)

Kommun skall **höja nivån på minimibeloppet/förbehållsbeloppet** i skälig omfattning under förutsättning att kostnaderna är av den karaktären att de bör tillgodoses inom ramen för

förbehållsbeloppet. Det krävs vidare att kostnaderna är av varaktig karaktär (mer än två månader) samt att beloppet inte är oväsentligt (över 200 kronor).

Exempel där förbehållsbeloppet skall höjas:

- Fördyrad kost, t ex på grund av att maten erhålls genom hemtjänsten.
- Kostnader för god man
- Funktionshindrade personer, familje- och arbetssituationer samt andra omständigheter.

Det är i första hand kommunens ansvar att utreda om den enskilde har behov av ett högre förbehållsbelopp.

I några undantagsfall får kommunen bestämma **minimibeloppet till en lägre nivå än vad som framgår av lagen**. Detta får dock ske endast om en omsorgstagare inte har en kostnad som förbehållsbelopp skall täcka därför att denna kostnad:

- Ingår i avgiften för hemtjänst eller dagverksamhet.
- Ingår i avgiften eller hyran för bostad i särskilt boende.
- Tillhandahålls kostnadsfritt.

I Tanums kommuns särskilda boenden tillhandahålls TV-avgift (145 kr/mån), hushållsel (153 kr/mån) och hemförsäkring (50 kr/mån) kostnadsfritt. Det är då rimligt att kommunen i dessa fall minskar förbehållsbeloppet för dessa kostnadsposter. Se bilaga 1 för detaljer. **Lägsta förbehållsbelopp blir därmed 3 739 kronor i särskilt boende år 2002.**

Yngre funktionshindrades förbehållsbelopp skall sättas till en högre nivå efter en individuell prövning. Det är framförallt två poster som särskilt skall beaktas, kost och medel för att möjliggöra bosättning och familjebildning. Avgiftsutredningen (SOU1999:33) bedömde att nivån bör ligga omkring 10% över äldre omsorgstagares minimibelopp, 140% av prisbasbeloppet.

I ordinärt boende blir förbehållsbeloppet följande:

Ensamstående ordinärt boende	129,4 procent av PBB, (4 087 kr/månad år 2002)
Sammanboende ordinärt boende	108,4 procent av PBB (6 847 kr/mån år 2002)

Beloppen räknas fram på inkomster efter skatt. Se bilaga 1 ett vad förbehållsbeloppet innehåller.

Avgiftsutrymme

När man ”reserverat” pengar till boende, mat och personliga behov så är resterande pengar avgiftsutrymme, det vill säga det belopp som kommunen maximalt kan ta ut i olika avgifter för äldre o handikappomsorg.

Även om avgiftsutrymme finns begränsar *högkostnadsskyddet* avgiftsuttaget till maximalt en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet per månad (1 516 kr/månad). Observera att den totala avgiften för omsorg inte får överstiga detta belopp.

Så här räknas avgiftsutrymmet fram:

Avgiftsutrymme	+Inkomster efter skatt
	+Bidrag (bostadstillägg)
	+Nettoränta
	-Boendekostnad
	-Matkostnad
	-Förbehållsbelopp (schablon)
	<u>-Individuellt tillägg*</u>
	=Avgiftsutrymme

***Individuellt tillägg**

Varje person har ett förbehållsbelopp (schablonbelopp). Här utöver kan ett ”individuellt tillägg” framräknas utifrån eventuellt fördyrade kostnader. Detta kan exempelvis vara kostnader för matdistribution, kost på särskilt boende eller kostnad till följd av funktionshinder (se även ovan under rubriken förbehållsbelopp).

Avgifter

Omsorgsavgift

I och med ikraftträdandet av ny lag införs högkostnadsskydd, innebärande att den maximala omsorgsavgiften som kan tas ut är en tolfedel av 0,48 gånger PBB per månad (1 516 kr). Avgiften får aldrig överstiga självkostnaden för tjänsten.

Omsorgsavgift är den avgift som tas ut för omvårdnaden, idag kallad hemtjänstavgift. Följande poster ingår i omsorgsavgiften:

Dagverksamhet
Hemtjänst
Kommunal hälso- och sjukvård
Matdistribution (Tanums kommun har ingen avgift för detta)
Korttidsboende

Larm

Hemsjukvård

Avgiften sätts utifrån tre olika insatsnivåer:

-nivå 1 60% av det totala avgiftsutrymmet

-nivå 2 80% av det totala avgiftsutrymmet

-nivå 3 100% av det totala avgiftsutrymmet

Insatsnivåer (omsorgsavgift)

Insatserna poängsätts utifrån hur omfattande de är

<u>Insats</u>	<u>Tränas</u>	<u>Får hjälp</u>
Inköp	4	2
Städ	1	2
Matlagning	8	8
Klädvård	1	2
Bad- och dusch	4	4
Av- och påklädning	10	8
Toalettbesök	10	14
Förflyttning	10	14
Kontinens	16	14
Äta/dricka	12	12

Kriterier som bedöms avseende omfattningen av en insats är:

Tidsomfattning

-Om det behövs mer än en personal

-Dagligt behov (kontinuitet)

Exempel:

Städ: Tar ca 2 tim, kan utföras av en person och utförs bara ett par gånger i månaden.

Äta/dricka: Tar ca 30 min per måltid kan utföras av en person och utförs flera gånger om dagen

Städ genererar få poäng medan Äta/dricka ger många poäng. När man fastställer vilken avgiftsnivå den enskilde omsorgstagaren skall ha så summerar man poängen för de insatser som omsorgstagaren beviljats bistånd för.

Exempel 2. Insatsnivåer

Insatsnivå 1 1- 7 poäng

Insatsnivå 2 8-14 poäng

Insatsnivå 3 15- poäng

Beskrivning av omsorgsavgiftsuttag

Avgiften föreslås tas ut enligt följande:

Insatsnivå 3: 100% av avgiftsutrymmet.

Insatsnivå 1 eller 2 A. 60% eller 80% av det totala avgiftsutrymmet.
B. överstiger summan av A så tas avgift ut som motsvarar avgiftsutrymmet.

För varje avgiftsnivå är minimiavgiften 483 kr om avgiftsutrymmet tillåter.

Observera att samtliga avgifter skall rymmas inom avgiftsutrymmet, om andra avgifter som exempelvis larmhyra tas ut så skall summan av omsorgsavgift och övrig avgifter inte överstiga avgiftsutrymmet.

En månatlig minimiavgift tas ut för omsorg som uppgår till 60% av högkostnadsskyddet (en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet). Detta sker endast i de fall avgiftsutrymme finns. Minimiavgiften får inte överstiga den kommunala självkostnaden för tjänsten.

Städavgift

Städ utförs i tre olika omfattningar som kostar

A. 245 kr/mån
B. 270 kr/mån
C. 325 kr/mån

Avgiften sätts till motsvarande den nivån som tillhandahålls om avgiftsutrymmet tillåter annars blir avgiften motsvarande avgiftsutrymmet. Man kan inte ha denna avgift samtidigt som man har omsorgsavgift.

Gästrum, Växelvårdsplats/korttidsvårdsplats

Insatsformen gästrum, växelvård eller korttidsvårdsplats tillhandahålls när behovet av omsorg är omfattande och av tillfällig natur eller när det handlar om rehabiliterande insatser som med fördel ges i ett särskilt boende. De tillfälliga boendeformerna kan även bli aktuella i väntan på en permanent boendelösning.

Det finns ett högkostnadsskydd på 0,50 gånger PBB (1 579 kr/månad år 2002) för hyra i korttidsboende i och med den nya reformen.

Avgiften är 107 kronor per dag, där 63 kr avser mat. Resterande 44 kr avser hyra och omsorg, vilka endast kan tas ut om avgiftsutrymmet tillåter annars tas resterande avgiftsutrymme.

Larmavgift

147 kr/mån om avgiftsutrymmet tillåter annars motsvarande vad avgiftsutrymmet tillåter.

Avgiftstak

Avgiftstak omsorgsavgift: 0,48 PBB per år (1 516 kr/månad år 2002).

Korttidsboende 0,50 gånger PBB (1 579 kr/månad år 2002)

Kommunens avgifter får aldrig överstiga självkostnaden för tjänsten.

Vid avgiftsberäkningen skall en skälighetsbedömning göras i varje enskilt fall avseende om avgiften är högre än kommunens självkostnad; föreligger det tveksamhet skall en noggrannare kontroll göras. Den enskilde omsorgstagaren har rätt att begära prövning av omsorgsavgiftens storlek relaterad till den kommunala självkostnaden. Visar det sig att omsorgsavgiften är högre än kommunens självkostnad görs en korrigering av omsorgsavgiften.

Jämkning av avgift

Varje omsorgstagare har rätt att begära jämkning av avgifter. Beslut om jämkning av omsorgstagares avgifter beslutas av omsorgsnämndens arbetsutskott.

Begäran om jämkning görs till respektive områdeschef. I situationer då det är uppenbart för ansvarig områdeschef att den enskilde omsorgstagaren är berättigad jämkning skall områdeschefen upplysa omsorgstagaren om detta.

I följande fall finns det skäl till att ansöka om jämkning:

- Om make/maka flyttar in på särskilt boende
- Om ensamstående omsorgstagare har kvar sin bostad när han/hon flyttar in på särskilt boende (reducerad avgift under uppsägningstid av lägenhet eller 3 månader för avyttrande av bostad).

Korrigering

I olika situationer kan det bli aktuellt att korrigera avgiften utan att det handlar om jämkning. Dessa korregeringar görs utifrån politiskt fattade beslut och innebär då verkställighet av beslut. Följande korregeringar skall göras:

- Frånvaroavdrag, när omsorgstagaren inte har varit hemma och mottagit de beslutade insatserna. Avdrag görs efter sjunde frånvarodagen. Avdrag görs då från den dag då frånvaron påbörjades. Avdraget sker på efterföljande månads faktura.
- Inkomstjustering, när det vid avgiftsberäkningstillfället inte är klart vilket bostadstillägg som den enskild skall ha, så beräknas avgiften med ett beräknat bostadstillägg för att sedan justeras retroaktivt.
- När summan av avgifter är större än avgiftsutrymmet.
- När avgiften överstiger kommunens självkostnad för den specifika insatsen.

Indexklausul

Samtliga avgifter som är satta till ett enhetspris föreslås följa konsumentprisindex. Förbehållsbelopp, högkostnadsskydd och avgifter relaterade till prisbasbeloppet justeras i samband med förändringar i prisbasbeloppets nivå.

BILAGA 1

FÖRBEHÅLLSBELOPPETS INNEHÅLL

Grunden i avgiftssystemet är att alla pensionärer, oavsett vårdbehov, har rätt till ett förbehållsbelopp.

Vad ingår i förbehållsbeloppet?

Förbehållsbeloppet består av följande delar, vilka räknas upp årligen med prisbasbeloppet. År 2002 är indexår. En tolfedel av 129,4 % av prisbasbeloppet för ensamstående (4 087 kr) och en tolfedel av 108,4 % av prisbasbeloppet (3 424 kr) för var och en av sammanlevande makar eller sambor.

2002 års penningvärde	Ensamstående	Sammanboende	Källa
Kost	*1 200	**2 200	enl. *Kommunförb/**Konsumentv.
Kläder, skor	480	960	enl. Konsumentverket
Fritid	340	680	enl. Konsumentverket
Hygien	200	410	enl. Konsumentverket
Förbrukningsvaror	90	130	enl. Konsumentverket
Möbler, husgeråd, TV, m.m.	360	410	enl. Konsumentverket
Dagstidning, telefon, TV-licens	530	580	enl. Konsumentverket
Hemförsäkring	50	60	enl. Konsumentverket
El	153	176	enl. Försäkringskassan
Läkarvård	75	150	1/12 av högkostnadsskydd
Läkemedel	150	300	1/12 av högkostnadsskydd
Tandvård	75	150	1/12 av högkostnadsskydd
Resor	356	475	
Övrigt	28	167	
Förbehållsbelopp/ Månad	4 087	6 848	

BILAGA 2

KONSEKVENSER AV MATPRISHÖJNING

Tanums kommun har en mattaxa på 1 932 kronor per månad för omsorgstagaren för helinackordering på särskilda boenden. Självkostnaden uppgår emellertid till 3 346 kr per månad (gäller år 2001). Mellanskillnaden mellan vad omsorgstagaren betalar och kommunens självkostnad bekostar det särskilda boendet där omsorgstagaren bor, vilket innebär stora kostnader för de särskilda boendena.

Enligt den nya lagen som träder ikraft den 1 juli så har kommunen rätt att ta ut maximalt sin självkostnad som mattaxa. Det anses inte som rimligt att ta ut självkostnaden utan det finns ett förslag på att taxan skall höjas till 2 250 kronor. En höjning av mattaxan skulle få följande konsekvenser:

- Omsorgstagare som får ett underskott i avgiftsberäkningen och inte har förmögenhet kan få hjälp genom försörjningsstöd.
- Omsorgstagare som har förmögenhet och därför inte kan få bidrag får betala kostnaden själv.

Exempel 1

Helinackordering särskilt boende med inkomst 9 162 kr. och matavgift 1 932 kr.

Denna person bor i särskilt boende och beställer alla mål mat och har en relativt god inkomst. Kommunen debiterar 1 932 kr per månad för maten, därav ett individuellt tillägg på förbehållsbeloppet om 732 kr.

Nettoinkomst	9 062
BTP	0
Ränteinkomst	100
Summa inkomster	9 162
Hyra	3 645
Minimibelopp	4 087
Individuellt tillägg (mat)	732
Förbehållsbelopp	8 464
Avgiftsutrymme	698
Maxavgift	698

Vid en sammanlagd inkomst på 9 162 kronor är avgiftsutrymmet 698 kronor. Förutsatt att hela avgiftsutrymmet betalas i omsorgsavgift så har denna person 2 887 kronor kvar i plånboken när hyra och mat är betalda.

Exempel 2

Helinackordering särskilt boende med inkomst 9 162 kr. och matavgift 2 250 kr.

Denna person bor i särskilt boende och beställer alla mål mat och har en relativt god inkomst. Kommunen debiterar 2 250 kr per månad för maten, därav ett individuellt tillägg på förbehållsbeloppet om 1 050 kronor.

Nettoinkomst	9 062
BTP	0
Ränteinkomst	100
Summa inkomster	9 162

Hyra	3 645
Minimibelopp	4 087
Individuellt tillägg (mat)	1 050
Förbehållsbelopp	8 782

Avgiftsutrymme	380
Maxavgift	380

Vid en sammanlagd inkomst på 9 162 kronor är avgiftsutrymmet i detta fall 380 kronor. Förutsatt att hela avgiftsutrymmet betalas i omsorgsavgift så har denna person 2 887 kronor kvar i plånboken när hyra och mat är betalda, vilket är oförändrat med exempel ett.

Kommunen kan dock inte ta ut omsorgsavgift i samma utsträckning i exempel två som i exempel ett men får bättre täckning för maten.

Exempel 3

Helinackordering särskilt boende med inkomst 13 000 kr. och matavgift 1 932 kr.

Denna person bor i särskilt boende och beställer alla mål mat och har en relativt god inkomst men ingen förmögenhet. Kommunen debiterar 1 932 kr per månad för maten, därav ett individuellt tillägg på förbehållsbeloppet om 732 kr.

Nettoinkomst	13 000
BTP	0
Ränteinkomst	0
Summa inkomster	13 000

Hyra	3 645
Minimibelopp	4 087
Individuellt tillägg (mat)	732
Förbehållsbelopp	8 464

Avgiftsutrymme	4 536
Maxavgift omsorg	1 516

Vid en sammanlagd inkomst på 13 000 så kronor är avgiftsutrymmet 4 536 kronor men högkostnadsskyddet begränsar avgiftsuttaget till 1 516 kr. Full matavgift betalas. Denna omsorgstagare har 5 907 kronor kvar i plånboken när boende och mat är betalda.

Kommunen har fått in 1 932 kronor i matavgift samt 1 516 kronor i omsorgsavgift; sammanlagt 3 448 kronor.

Exempel 4

Helinackordering särskilt boende med inkomst 13 000 kr. och matavgift 2 250 kr.

Denna person bor i särskilt boende och beställer alla mål mat och har en relativt god inkomst men ingen förmögenhet. Kommunen debiterar 2 200 kr per månad för maten, därav ett individuellt tillägg på förbehållsbeloppet om 1 050 kr.

Nettoinkomst	13 000
BTP	0
Ränteinkomst	0
Summa inkomster	13 000

Hyra	3 645
Minimibelopp	4 087
Individuellt tillägg (mat)	1 050
Förbehållsbelopp	8 782

Avgiftsutrymme	4 218
Maxavgift omsorg	1 516

Vid en sammanlagd inkomst på 13 000 så kronor är avgiftsutrymmet 4 218 kronor i detta exempel, men högkostnadsskyddet begränsar avgiftsuttaget till 1 516 kronor. Full matavgift, 2 250 kronor betalas. Denna omsorgstagare har 5 589 kronor kvar i plånboken när boende och mat är betalda, vilket är 318 kronor lägre än i exempel tre. Skillnaden beror på att matpriset i detta exempel är 2 250 kronor mot 1 932 kronor i exempel tre).

Kommunen har fått in 2 250 kronor i matavgift samt 1 516 kronor i omsorgsavgift; sammanlagt 3 766 kronor. När det gäller omsorgstagare som har avgiftsutrymme att betala den maximala omsorgsavgiften på 1 516 kr tjänar kommunen fullt ut på en matprishöjning.

Exempel 5

Helinackordering särskilt boende med inkomst 4 725 kronor och matavgift 1 932 kr.

Denna person bor i särskilt boende och beställer alla mål mat och en låg inkomst och ingen förmögenhet. Kommunen debiterar 1 932 kr per månad för maten, därav ett individuellt tillägg på förbehållsbeloppet om 732 kr.

Nettoinkomst	4 725
BTP	3 300
Ränteinkomst	0
Summa inkomster	8 025

Hyra	3 645
Minimibelopp	4 087
Individuellt tillägg (mat)	732
Förbehållsbelopp	8 464

Avgiftsutrymme	-439
Maxavgift omsorg	0

Vid en sammanlagd inkomst på 8 025 så kronor är avgiftsutrymmet -439 kronor i detta exempel. Kommunen har skyldighet att förbehålla den enskilde medel för mat och sätta ned omsorgsavgiften till 0 kronor som exemplet visar. Denna omsorgstagare har 2 448 kronor kvar i plånboken när hyra och mat är betalda. Omsorgstagaren har rätt till att söka bidrag för nå upp till skälig levnadsnivå enligt normerna för försörjningsstöd.

Kommunen har fått in totalt 1 932 kr kronor i matavgift. Ingen omsorgsavgift tas ut, då omsorgstagaren hamnar på ett negativt avgiftsutrymme.

Exempel 6

Helinackordering särskilt boende med inkomst 4 725 kronor och matavgift 2 250 kronor.

Denna person bor i särskilt boende och beställer alla mål mat och en låg inkomst och ingen förmögenhet. Kommunen debiterar 2 250 kronor per månad för maten, därav ett individuellt tillägg på förbehållsbeloppet om 1 050 kronor.

Nettoinkomst	4 725
BTP	3 300
Ränteinkomst	0
Summa inkomster	8 025
Hyra	3 645
Minimibelopp	4 087
Individuellt tillägg (mat)	1 050
Förbehållsbelopp	8 782
Avgiftsutrymme	-757
Maxavgift omsorg	Ostyrsal5

Vid en sammanlagd inkomst på 8 025 så kronor är avgiftsutrymmet -757 kronor i detta exempel. Kommunen har skyldighet att förbehålla den enskilde medel för mat och sätta ned omsorgsavgiften till 0 kronor som exemplet visar. Denna omsorgstagare har 2 130 kronor kvar i plånboken när hyra och mat är betalda. Omsorgstagaren har rätt till att söka bidrag för nå upp till skälig levnadsnivå enligt normerna för försörjningsstöd.

Kommunen har fått in totalt 1 932 kr kronor i matavgift. Ingen omsorgsavgift tas ut, då omsorgstagaren hamnar på ett negativt avgiftsutrymme.

BILAGA 3

EXEMPEL AVGIFTSDEBITERING

Följande exempel skall hjälpa till för att förstå det nya avgiftssystemet. Alla exemplen är hämtade från kommunförbundets cirkulär ”Avgifter inom äldre- och handikappsomsorg” från 2001-12-19.

Exempel 1 Bor hemma och handlar mat själv

Denna person bor i egen bostad och köper sin mat själv. Personen har hemtjänst i stor omfattning för övrigt.

Nettoinkomst	4 830
BTP	3 832
Ränteinkomst	0
Summa inkomster	8 662
Hyra	4 211
Minimibelopp	4 087
Individuellt tillägg	0
Förbehållsbelopp	8 298
Avgiftsutrymme	364
Maxavgift	364

Den här personens inkomster uppgår till 8 662 kr. Från detta betalas hyra på 4 211 kr och livsmedel 1 200. Denna person betalar 364 kr i omsorgsavgift och har därefter 2 887 kvar till övriga levnadsomkostnader.

Exempel 2 Matdistribution - huvudmålet

Denna person får sitt huvudmål genom matdistribution och får därför ett individuellt tillägg för sina ökade kostnader. Kostnaden för den beställda maten är 1 200 kr. Merkostnaden är 720 kr.

Nettoinkomst	4 830
BTP	2 622
Ränteinkomst	287
Summa inkomster	7 739
Hyra	3 135
Minimibelopp	4 087
Individuellt tillägg	720
Förbehållsbelopp	7 942
Avgiftsutrymme	-203
Maxavgift	0

Från 7 739 kr betalas hyran på 3 135 kr, återstår 4 604 kr. Livsmedelskostnader och beställd mat kostar 1 920 kr. Ingen avgift tas ut för hemtjänst. Därefter återstår 2 684 kr till andra utgifter.

Exempel 3 Bor på särskilt boende - alla måltider

Denna person bor i särskilt boende och beställer alla mål mat. Kommunen debiterar 2 250 kr per månad för maten, därav ett individuellt tillägg på förbehållsbeloppet om 1 050kr. Förbehållsbeloppet minskas (här 584 kr), då kommunen betalar hushållsel samt vissa förbrukningsvaror.

Nettoinkomst	9 062
BTP	0
Ränteinkomst	100
Summa inkomster	9 162

Hyra	3 645
Minimibelopp 4 087	
Avdrag	-584
Individuellt tillägg	1050
Förbehållsbelopp	8 198

Avgiftsutrymme	964
Maxavgift	964

Från inkomsten på 9 162 kr betalas först hyran på 3 645 kr, matkostnaden på 2 250 kr och omsorgsinsatserna 964 kr. Denna person har 2 303 kr kvar när hyra, mat och omsorg är betalda. Det skall räcka till övriga kostnader, förutom det som kommunen betalat, hushållsel och förbrukningsvaror (avdraget om 584 kr). Det individuella tillägget på 1050 kr är merkostnaden från 1 200 kr till kommunens avgift för mat på 2 250 kr.

Exempel 4 Person som bor hemma med bra pension, handlar maten själv

Nettoinkomst	14 000
BTP	0
Ränteinkomst	300
Summa inkomster	14 300

Hyra	6 000
Minimibelopp 4 087	
Avdrag	0
Individuellt tillägg	0
Förbehållsbelopp	10 087

Avgiftsutrymme	4 213
Maxavgift	1 516

När hyra, livsmedel och hemtjänst är betalda har denna person 5 584 kr kvar till övriga kostnader.

Exempel 5 God pension –bor i särskilt boende och har god man

Nettoinkomst	14 000
BTP	0
Ränteinkomst	300
Summa inkomster	14 300
Hyra, särbo	4 500
Minimibelopp 4 087	
Avdrag	-584
Individuellt tillägg, mat	1 050
Individuellt tillägg, god man	600
Förbehållsbelopp	9 653
Avgiftsutrymme	4 647
Maxavgift	1 516

När hyra, mat, omsorg, och god man är betalda så har denna person 5 434 kr för övriga kostnader, förutom det som kommunen betalat, hushållsel och förbrukningsvaror (avdraget 584 kr).

Exempel 6 Bor hemma – låg pension - förmögenhet

Denna person bor hemma och har hemtjänst. Pensionen är låg men personen äger en stuga vid kusten till ett taxerat värde av 850 000 kr. Därutöver finns ingen förmögenhet. Hon får inget BTP på grund av det höga taxeringsvärdet på bostaden. Hon har matdistribution till en kostnad av 1 200 kr och får därför ett individuellt tillägg om 720 kr.

Nettoinkomst	4 830
BTP	0
Ränteinkomst	0
Summa inkomster	4 830
Bostadskostnad	4 000
Minimibelopp 4 087	
Individuellt tillägg, mat	720
Förbehållsbelopp	8 807
Avgiftsutrymme	-3 977
Maxavgift	0

När bostadskostnaden är betald så har den är personen 830 kr kvar till mat och övriga kostnader. Denna person skulle vara berättigad till försörjningsstöd om det inte vore för förmögenheten (stugan). Tillgångarna får alltså realiseras. När pengarna är slut så blir avgiften som följer.

Nettoinkomst	4 830
BTP	3 600
Ränteinkomst	0
Summa inkomster	8 430
Bostadskostnad	4 000
Minimibelopp 4 087	
Individuellt tillägg, mat	720
Förbehållsbelopp	8 807
Avgiftsutrymme	-377
Maxavgift	0

När hyra och mat är betalda så har denna person 2 510 kr kvar. Hemtjänsten kostar ingenting.

BILAGA 4

OLIKA FORMER AV BIDRAG

BOSTADSTILLÄGG TILL PENSIONÄRER (BTP)

Försäkringskassan fastställer om den enskilde har rätt till bostadstillägg (BTP), och särskilt bostadstillägg för pensionärer. Bidragen är inkomstgrundade. Försäkringskassan har en informationsbroschyr som heter "Bostadstillägg, hustrutillägg, änkepension" som tar upp förutsättningarna för bostadstillägg. Reglerna för bostadstillägg kommer att ändras från och med 2003-01-01. Information om aktuella bidrag hittas på: www.fk.se/Pensionärer/Bostadstillägg. Här ges endast en kort information om bidragen.

Bostadstillägg är inkomstprövade ersättningar. Storleken på ersättningen beror på:

Bostadskostnad

- Hyrd bostad: hyra exklusive hushållsel (samt avgift för p-plats, garage, kabel-tv endast om dessa avgifter är obligatoriska).
- Eget hus: Bostadsyta enligt senaste fastighetstaxeringsbeslutet. Värme och övrig drift räknas enligt schablon på Försäkringskassan.

Inkomst

Pension och förmögenhet, övriga inkomster, styrkta genom utbetalningsavvier, taxeringsuppgifter, deklarationsblankett och skuldhantering. Väsentliga förändringar måste anmälas.

Förmögenhet

Makar och med makar likställda ska lämna gemensamma uppgifter. Som förmögenhet räknas: kontanter, bankmedel, aktier obligationer, fodringar, privatbostad som inte utgör permanentbostad, näringsfastighet, pensionsförsäkringar, kapitalförsäkringar och övriga tillgångar. Fem (5) procent av förmögenhetens värde räknas som inkomst. På den förmögenhet som överstiger 75 000 kr för ensamstående och 120 000 kr för makar kr räknas ytterligare tio (10) procent som inkomst.

Skulder

Skulder och avbetalningar skall anges.

Exempel på hur förmögenhet påverkar inkomst för uträkning av BTP

Vid förmögenhet på 50 000 för ensamstående så räknas 2 500 kr som inkomst (fem procent).

Vid förmögenhet på 500 000 kronor för ensamstående så räknas

- a) 5 procent på 500 000 kronor, vilket ger 25 000 kronor i inkomst.
- b) 10 procent på 425 000 kronor, vilket ger 42 500 kronor.

Totalt har en person med en förmögenhet på 500 000 kronor 67 500 kr i inkomst från förmögenhet på ett år. Den totalt framräknade årsinkomsten (för makar hälften var av den gemensamma inkomsten) minskar bostadstillägget med 40 procent på inkomster upp till 56 850 kr. Överstiger årsinkomsten 56 850 kronor minskas bostadstillägget med 45 procent på den delen som överstiger 56 850 kronor.

SÄRSKILT BOSTADSTILLÄGG FÖR PENSIONÄRER

Den enskilde behöver inte ansöka om detta bidrag, då Försäkringskassan då prövning sker vid ansökan om BTP.

Bidraget är aktuellt för den som har en hög hyra (max 5 700 kr) och låg inkomst.

Bidraget skall tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Som skälig levnadsnivå för år 2002 räknas 49 043 kronor per år för ogift och 41 084 kronor för den som är gift.

ÄLDREFÖRSÖRJNINGSTÖD

Detta bidrag kan sökas av personer över 65 år som helt saknar pension eller har en pension som inte ger en tillräcklig försörjning. Bidraget är främst aktuellt för de som har bott i Sverige färre än 40 år innan när de fyller 65 år, då de inte hunnit att få full folkpension. Ersättningen är inkomstberättigad. Skälig levnadsnivå beräknas på samma sätt som för särskilt bostadstillägg för pensionärer.

FÖRSÖRJNINGSTÖD

Den som inte kan få sina behov tillgodosedda på annat sätt enligt 4 kapitlet i socialtjänstlagen rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning. (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå.